

Gerd Wotjak (ed). *El verbo español. Aspectos morfosintácticos, sociolingüísticos y lexicogenéticos.* Frankfurt am Main: Vervuert; Madrid: Iberoamericana, 1996. (Lingüística Iberoamericana, Vol. 1)

Det første bind i denne nye serie *Lingüística Iberoamericana* bringer en række artikler om det spanske verbum, især angående tempus og modus, men også om orddannelse, sociolingvistisk variation, verbernes poetiske potentiale og vurderende illokutioner. Artiklerne kan interessere alle hispanister, ikke mindst undervisere i spansk som fremmedsprog. Der er naturligt nok forskellige metodiske tilgangsvinkler, hvilket udgiveren netop ønsker for at kunne etablere en dialog mellem de forskellige skoler.

Ramón Trujillo: *Sobre el uso metafórico de los modos en español.* Ramón Trujillo (RT) tager sit udgangspunkt i det faktum, at tempus i grammatikkerne i reglen behandles som et semantisk ("frit") anliggende, hvorimod modus behandles som et syntaktisk ("styret") fænomen. RT hævder at dette kun afspejler en frekvensforskel og ikke har nogen grammatisk begrundelse. På spansk er konjunktiv er ikke styret, men fri.

RTs analysemetode er som følger: Den enkelte tempus har en "grundværdi" (= signifié i langue). Således indeholder condicional grundværdielementerne *fortid* og *fremtid* som i "Dijo que *vendría*". Når condicional bruges metaforisk uden disse to elementer, fås andre betydninger. Når fx condicional bruges om noget nutidigt "i virkeligheden" (dvs. der er hverken fortid eller fremtid), fås -logisk nok- betydningen *hypotese*. Dette er et eksempel på metaforisk brug af en tempus, jf. ordet *metaforisk* i titlen.

RT analyserer sætninger som

- (1) Es lamentable que hayas venido
- (2) Es lamentable que has venido.

(2), der er ret hyppig i spontant talt spansk, beskrives af mange skriftsprogsbaserede grammatikere som slet og ret ukorrekt. Andre grammatikere som Bybee & Terrell (1990) hævder, at vi befinder os i "en ustabil zone i modus-systemet, og at tendensen går i retning af indikativ". RT derimod søger en grundværdi for konjunktiv og indikativ, der skal gøre det muligt at forklare de varierende betydninger via metaforisk brug, ganske som den metaforiske brug af condicional om noget nutidigt.

RT hævder, at konjunktivs grundværdi er, at den talende betegner noget som generelt eller som hypotetisk ("hvilket er det samme") og indikativens, at den talende angiver noget som konkret eller specifikt ("concreto o particular"). RT modbeviser nogle af de gængse hypoteser, bl.a. indikativ = viden (aseveración) og konjunktiv = ikke-viden. For RT er der tale om en abstrakt vision vs.

en konkret vision, som den talende kan vælge imellem. M.a.o. eftersom der ikke foreligger styring, betyder indikativanvendelsen i (2) ikke en overtrædelse af nogen grammatisk regel. Med konjunktiv foreligger der en metafor, der præsenterer det, der “i virkeligheden” er reelt eller sandt, som teoretisk eller “tænkeligt”

Den samme fundamentale skelnen mellem konjunktiv og indikativ findes i analysen af relativsætningerne, nemlig en “generel, teoretisk” synsvinkel over for en konkret.

(3) Ella tiene un marido que la quiera

(4) Ella tiene un marido que la quiere

Bemærk, at alle vil være enige om det ugrammatiske i en sætning som (5) “*Hay un perro que ladre” fordi vor verdensopfattelse ikke tillader, at man først vha. *hay* angiver noget som konkret, men så vha. konjunktiven angiver det samme som teoretisk eller tænkt (“teórico”). Men ved indføjelse af en mindre generalisering bliver sætningen ifølge RT acceptabel: “Cuando quieres dormir la siesta, hay aquí, en cada esquina, un perro que ladre (o “ladra”)”, hvilket anføres som endnu et bevis på rigtigheden i de to grundværdier.

I analysen af (6)

(6) Lo desheredo aunque sea mi hijo

(7) Lo desheredo aunque es mi hijo

gør RT op med tidligere analyser (Vallejo, Manteca), der går ud på, at konjunktiven angiver noget som værende irrelevant. RT virker ret overbevisende, når han hævder, at konjunktiv med sin hypotetiske eller teoretiske værdi giver (6) emfase (“fuerza expresiva”) i kontrast til indikativkonstruktionens (7) konkrete, specifikke værdi.

RT har gennemført et kritisk opgør med flere gængse teorier og har leveret et konstruktivt bidrag til en ny formulering af konjunktivs og indikativs grundværdier. Om teorien i sin helhed er bevist (på 30 sider) er nok meget sagt, men forsøget på at etablere en teori er godt, og der præsenteres mange skarpe analyser af oppositionen indikativ - konjunktiv.

Alexandre Veiga udreder i artiklen “*Subjuntivo, irrealidad y oposiciones temporales en español*” forholdet mellem konjunktivs få tempora og indikativs forholdsvis mange. Konjunktiven inddeles i to, SUBJ1 og SUBJ2, hvor SUBJ2 får et nyt modalt indhold (= irrealidad) føjet til det egentlige modale indhold. SUBJ2 omfatter *cantara/-se* og *hubiera/-se cantado*. En lignende inddeling foretages af indikativ. Ved en hierarkisering af disse opdelinger påviser Veiga Brøndals og Jakobsons strukturelle princip gående ud på at “komplekse” former i en bestemt grammatisk kategori er relativt “simple” i forhold til andre kategorier, m.a.o. tempus- og aspektforskelle aftager jo flere modalforskelle, der forekommer i en bestemt kategori.

Der findes mange andre læseværdige artikler, men de er mere konkrete i deres undersøgelser. Nævnes kan: *Observaciones sobre la correlación de tiempos en español* af Angeles Carrasco Gutiérrez og Luis García Fernández. *Variación sintáctica y modalidad verbal* af María José Serrano.

María José Serrano: Cambio sintáctico y prestigio lingüístico, udgør vol. 2. i serien Lingüística Iberoamericana (Frankfurt am Main: Vervuert; Madrid: Iberoamericana, 1996)

María José Serrano (MJS) præsenterer hermed et forskningsbidrag til spansk sociolingvistik, hvor begrebet lingvistisk prestige endnu ikke er tilstrækkeligt undersøgt. Der foretages en detaljeret undersøgelse af de sociale faktorer, der betinger fremgang eller tilbagegang for syntaktiske varianter, set i sammenhæng med de talendes vurdering af sprog. Der er tale om en meget kompleks undersøgelse af processer med interaktion mellem sociale variable og mange relationer mellem grupper og inden for grupper samt vurderingen af sproglige former.

Javier Medina López & Dolores Corbella Díaz (eds.): El español de Canarias hoy: análisis y perspectivas udgør vol. 3 i serien Lingüística Iberoamericana (Frankfurt am Main: Vervuert; Madrid: Iberoamericana, 1996).

De 10 artikler om talt spansk på de Kanariske øer giver et omfattende billede af den aktuelle sprogsituation på de Kanariske øer og giver samtidigt en fremstilling af teoretisk interesse i kraft af visse af de anvendte metoder (bl.a. inden for fonetik og fonologi).

Kjær Jensen